

De wasbeerhond komt eraan! Of toch niet?

Onze natuur wordt steeds meer bevolkt met niet van oorsprong in ons land voorkomende dier- en plantensoorten. Geldt dat binnenkort ook voor de wasbeer(hond)?

TOENEMEND AANTAL EXOTEN

De laatste jaren hebben we kennisgenomen van het in noordelijke richting oprukken van de eikenprocessierupsen, die overlast veroorzaken door hun brandharen. Zuidelijke tekensoorten brengen dodelijke ziekten over op honden. We zien de laatste jaren steeds meer Nijlganzen en Canadese ganzen in het buitengebied en zuidelijke plantensoorten schijnen het hier ook steeds beter naar hun zin te hebben. Als we naar de zoogdieren kijken, dan kunnen we natuurlijk niet om de muskusrat heen. Maar ook de beverrat neemt nog steeds toe door het ontbreken van strenge winters. Deze beide soorten zijn afkomstig uit Noord- en Zuid-Amerika en zijn ooit in

HET VERSCHIL

Waar hebben we het over, als we het hebben over de wasbeer en de wasbeerhond (ook wel marterhond of Tanuki genoemd)? Om iets meer duidelijkheid te verschaffen, zetten we de biografie van beide soorten op een rijtje.

WASBEER

Familie	<i>Procyonidae</i>
Soort	<i>Procyon lotor</i>
Lichaams lengte	50 tot 70 cm
Oren	Duidelijk zichtbaar
Staart	20 tot 30 cm
Gewicht	5 tot 10 kg
Kleur lichaam	Grijs
Staartkleur	Zwart-wit geringd
Kop	Gezichtsmasker
Leefwijze	Solitair – nachtelijk
Voedsel	Alleseter – plantaardig - dierlijk
Biotoop voorkeur	Loofbossen met stromend water
Voortplanting	Paartijd januari/februari
Draagtijd	65 dagen
Worp	1 worp, 2 tot 6 jongen
Voortbewegen	In draf met gebogen rug
Verspreiding	Ingevoerd uit Noord-Amerika Ingevoerd uit Oost-Azië
Beschermd?	Nee – als exoot niet beschermd

WASBEERHOND

Familie	<i>Canidae</i>
Soort	<i>Nyctereutes procyonoides</i>
Lichaams lengte	50 tot 70 cm
Oren	Verborgen in de vacht
Staart	15 tot 25 cm
Gewicht	5 tot 8 kg
Kleur lichaam	Grijs – rommelige vacht
Staartkleur	Eenkleurig grijs – niet geringd
Kop	Gezichtsmasker
Leefwijze	Sociaal - nachtelijk
Voedsel	Alleseter – dierlijk - plantaardig
Biotoop voorkeur	Loofhout – gemengd bos- moerasbos
Voortplanting	Paartijd februari/maart
Draagtijd	65 dagen
Worp	1 worp, 5 tot 7 jongen
Voortbewegen	Dribbelende draf
Verspreiding	Vanuit Duitsland naar Nederland Vanuit Rusland in westelijke richting
Beschermd?	Nee – als exoot niet beschermd

Europa ingevoerd voor de pelsdierfokkerij. Bij een bericht in februari van dit jaar, waarbij een wasbeer voor veel bekijks zorgt in de Zutphense binnenstad, denk je al gauw aan bovenstaande voorbeelden. Dat deze soort in Duitsland voorkomt en ook af en toe in ons land wordt gesignaleerd, is bekend. Maar de binnenstad van Zutphen: dat is nieuws. Andere krantenartikelen voorspellen zelfs dat de wasbeerhond eraan komt, maar in het blad Zoogdier (uitgave 2004 15(1)) wordt dit door Maurice La Haye genuanceerd.

De wasbeer heeft een flink aanpassingsvermogen en een breed voedselpakket. Wasberen eten zowel plantaardig voedsel (bessen, fruit, knollen) als dierlijk voedsel (vogels, kleine zoogdieren, kikkers, insecten, wormen, enz). Vanwege dit grote aanpassingsvermogen komen wasberen niet alleen meer voor in bossen, maar ook in stedelijke gebieden met voldoende groen. Hiermee vertoont deze soort wel enige overeenkomst met de ons bekende steenmarter. In Nederland zijn wasberen waargenomen in de provincie Drenthe, Overijssel, Gelderland (Achterhoek-Veluwe), Noord-Brabant en Limburg. Met name in Zuid-Limburg worden wasberen met enige regelmaat gesignaleerd. Waarschijnlijk heeft dit te maken met grensoverschrijding vanuit Duitsland. Voor het overige gaat het om zeer incidentele meldingen, waarbij het de vraag is of het echt gaat om in het wild levende exemplaren, of om ontsnapte.

WASBEERHOND

Volgens krantenkoppen met de uitroep: 'de wasbeerhond komt eraan' lijkt het of ook deze soort Nederland stormenderhand zal veroveren. Daar valt wel het een en ander op af te dingen. Ook de wasbeerhond is van oorsprong geen Europese soort. Deze soort is waarschijnlijk rond 1930 ingevoerd in de toenmalige Sovjet-Unie (Oekraïne) waar duizenden exemplaren zijn uitgezet. De soort heeft zich verspreid in westelijke richting en zich inmiddels in Finland, Roemenië, Polen en Duitsland gevestigd. Het is waarschijnlijk dat vanuit Duitsland af en toe exemplaren Nederland bereiken. De gelijkenis met de wasbeer is vrij groot. Zowel in grootte als kleur zijn ze bijna gelijk. Beide soorten hebben een gezichtsmasker. Alleen de staartkleur verschilt duidelijk, maar bij een vluchtige ontmoeting kunnen ze gemakkelijk met elkaar worden verward. De wasbeerhond wordt ook wel in gevangenschap gehouden.

Ontsnapte exemplaren kunnen tevens het beeld oproepen dat de soort toeneemt.

Berichten dat op de Veluwe rond Apeldoorn zich 'honderden' wasbeershonden zouden ophouden, kunnen niet worden gestaafd. Maurice La Haye wijst er in zijn eerder genoemde artikel op dat er geen direct bewijsmateriaal voor handen is dat wijst op een duidelijke toename van deze diersoort in ons land.

ALTERRA

De heer S. Broekhuizen van het onderzoeksinstituut Alterra te Wageningen laat desgevraagd weten geen toename van het aantal meldingen of verkeersslachtoffers te hebben van wasberen en wasbeershonden. Zijn collega G. Müskens heeft tot op heden (november 2004) 4 dode wasbeershonden aangeboden gekregen. Zijn verwachting is dat het in de toekomst om 1 à 2 exemplaren per jaar zal gaan. Onderzoeker Frank Drygala, verbonden aan de universiteit van Dresden, verwacht daarentegen dat met de huidige snelheid er over enige tijd een grote populatie wasbeershonden in Nederland zal zijn.

Volgens mevrouw Y. van Veldhuijsen, directeur van st. Berenopvang Fellow te Wenum, is het aantal meldingen de laatste jaren wel degelijk toegenomen. Het aantal meldingen bedraagt:

- vóór 1990	3
- 1990 tot 1995	11
- 1995 tot 2000	1
- 2000 tot nov. 2004	30

De meest zekere meldingen zijn die van verkeersslachtoffers en geschoten exemplaren. (De wasbeer staat op de lijst van schadelijke dieren art.67, Flora- en faunawet). Alleen de provincie Gelderland springt er uit met meer dan 10 jaarlijkse meldingen; de overige provincies blijven onder de 10.

SAMENGEVAT

We kunnen dus voorzichtig stellen dat het aantal meldingen van wasberen de laatste jaren niet aantoonbaar toeneemt, maar dat wasbeershonden in ons land wel (steeds) vaker worden gesignaleerd. Waakzaamheid blijft dus geboden wanneer u in uw beroep als dierplaagbestrijder wordt geconfronteerd met één van beide soorten.

Meldingen van waarnemingen, doodgereden of dood gevonden dieren graag melden bij Berenopvang Fellow: (055) 312 10 86 en bij spoed ook via (06) 11 14 73 16. Op dode dieren wordt door de heer S. Broekhuizen van Alterra sectie verricht.

Literatuur
Broekhuizen, Hoekstra, Van Laar, Smeenk, Thissen
Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Utrecht : KNNV, 1992

Lange, Twisk, Van Winden, Van Diepenbeek
Zoogdieren van West-Europa: KNNV 1994

Foto's: met dank aan Berenopvang Fellow